

MATERIÁLY

VI MEZINÁRODNÍ VĚDECKO - PRAKTICKÁ
KONFERENCE

«NASTOLENÍ MODERNÍ VĚDY - 2007»

1 – 15 září 2007 roku

Díl 3
Historie
Právní vědy
Filosofie

Praha
Publishing House «Education and Science» s.r.o
2007

PRÁVO OBCHODNÍCH VZTAHŮ

Степанов С.В.

Одесский национальный университет им.И.И.Мечникова, Украина

ПРО ПЕРЕГЛЯД УХВАЛИ ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ ЗА НОВОВІЯВЛЕНИМИ ОБСТАВИНАМИ

1. Судовий акт (рішення, ухвала, постанова) може виявитися необґрунтованим та незаконним за підставами, що не залежать від суду та інших учасників процесу. Наприклад, якщо суд не врахував певні обставини, які існували на момент розгляду справи, але були невідомі суду. Для виправлення даної ситуації Господарський процесуальний кодекс України надає господарському суду, що прийняв даний судовий акт, право переглянути його за нововиявленими обставинами.

Рішення і ухвали, що набрали законної сили і прийняті судом першої інстанції, переглядаються судом, який прийняв ці судові рішення.

Перегляд за нововиявленими обставинами постанов і ухвал апеляційної і касаційної інстанції, якими змінено або скасовано судові рішення суду першої інстанції, здійснюється судом тієї інстанції, яким змінено або прийнято нове судове рішення (ст. 114 ГПК України).

2. За чинним законодавством ця стадія та розділ XIII ГПК називається «Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими обставинами».

Однак автор вважає, що ця назва не відповідає сутності даної стадії, оскільки переглядаються не тільки самі судові акти, що набрали законної сили, але і господарська справа в цілому. Тому, на нашу думку, слід вважати об'єктом перегляду саме господарську справу.

Дійсно, при встановленні наявності або відсутності нововиявлених обставин господарський суд не може обмежитися лише аналізом винесеного ним рішення, ухвали чи постанови. Для вірного висновку про наявність таких обставин суддя повинен проаналізувати всі матеріали справи, переглянути справу в цілому та з'ясувати, чи є дана обставина нововиявленою обставиною згідно ст. 112 ГПК.

Тому пропонуємо переформулювати назву розділу XIII ГПК України на «Перегляд господарської справи за нововиявленими обставинами»

3. Проаналізуємо також один з практичних аспектів реалізації стадії перегляду господарської справи за нововиявленими обставинами.

Так, у деяких суддів і фахівців питання про можливість перегляду ухвали суду, постановленої у зв'язку з нововиявленими обставинами, до останнього часу спричиняє істотні проблеми. Так, деякі суди апеляційної інстанції не хочуть сприймати власні повноваження у повному обсязі і встановлюють

неможливість перегляду ухвали суду першої інстанції, постановленої у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Проаналізуємо певну правову ситуацію.

Наприклад, справа розглядалася різними судами, включаючи й Верховний Суд України, і рішення набрало законної сили, а потім один із суддів приймає до розгляду справу у зв'язку з нововиявленими обставинами, порушуючи всі правила підвідомчості, підсудності, і скасовує всі попередні рішення. Зрозуміло, що він постановляє ухвалу про задоволення заяви і скасування всіх попередніх рішень чи ухвал у зв'язку з нововиявленими обставинами. Тобто виходить, що суд (суддя) першої інстанції володіє абсолютною владою у зв'язку з нововиявленими обставинами? Отже, можна дочекатися, коли рішення Верховного Суду України потрапить до суду першої інстанції – і все, можна його переглядати і робити з ним все що завгодно? Навіть Верховний Суд України не може надалі скасувати ухвалу судді першої інстанції, яка формально має назву «у зв'язку з нововиявленими обставинами». Але від цього вона не повинна набувати статусу такої, що не може бути ніколи оскаржена, тобто «безспірної».

Але ж при тлумаченні норм закону не можна забувати мети, яка була закладена у відповідній нормі, загальних принципів побудови судочинства, ієрархії судової влади тощо.

4. Повертаючись до правової ситуації не з позиції аналізу суто процесуальних норм, а намагаючись сприйняти процедуру перегляду рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами з позицій учасників процесу та власників матеріальних прав, ми дійдемо подвійного висновку:

а) особа, заінтересована у перегляді рішення, має намагатися досягти перегляду рішення суду по суті, а межі її вимоги від суду – це об'єктивне вирішення саме її правової ситуації, в якій її права були порушені. Саме тому потрібне глибоке вивчення всіх доказів та матеріалів по справі;

б) досягнення бажаного результату – зміни рішення суду і постановлення нового, за яким зміняться правовідносини.

5. При перегляді за нововиявленими обставинами рішення, ухвали, постанови господарського суду в судовому засіданні відновлюється розгляд вже вирішеної справи, що свідчить про виключність даної стадії. Тому цю стадію не можна отожднювати зі стадіями апеляційного та касаційного оскарження за наступних підстав.

По-перше, справу розглядає саме той суддя, що розглядав її вперше.

По-друге, основне завдання даної стадії – не контроль (перевірка, ревізія) винесеного судового рішення, а можливість повернутися до справи та співставити нові факти, дані, обставини, які не були відомі суду в момент розгляду справи, для більш глибокого дослідження матеріалів справи (можливо, навіть погляд на матеріали справи «під новим кутом») та винесення нового рішення по цій справі.

На підставі зазначеного, аналізувати провадження ближче до розгляду справи у першій інстанції, ніж до перегляду господарської справи в апеляційному та касаційному порядку. У зв'язку з цим при перегляді справи за повновластними обставинами у апеляційному господарському суді або у Вищому господарському суді України слід ввести для них використання певних правил, властивих для провадження у першій інстанції.

Тому, враховуючи виключність даної стадії, необхідно подальше глибоке дослідження даного інституту.